

Hoe kan ik op eenvoudige manier nagaan of mijn land vandaag wel goed beheerd wordt ?

Yves Van Nuland

Het beheer van een land betekent dat er rekening gehouden wordt met

- de noden en verwachtingen van alle belanghebbenden in het land,
- de budgetten zuinig en efficiënt gebruikt worden,
- de resultaten van de voorbije tien jaar als nuttig en zinvol ervaren worden,
- enz.

Hoe beter je hier met een volmondig “ja” kan op antwoorden, des te beter wordt het land beheerd. Laten we even een test doen en nagaan waar we vandaag staan in Vlaanderen en België. Kies één of meerdere overheidsorganisaties waarvan je denkt dat deze goed beheerd worden. Een “ja” antwoord betekent dat je meerdere *concrete* voorbeelden kan geven voor elk kenmerk. Indien niet, dan duid je “weet niet” aan. Opgelet : intenties en goede bedoelingen staan gelijk aan een “nee”.

Bij elke overheidsorganisatie ...

	Kenmerk (criteria)	Ja	Nee	Weet niet
1	Krijgt het <i>algemeen belang</i> voorrang op het individuele belang			
2	Krijgt de <i>lange termijn</i> voorrang op de korte termijn			
3	Zijn de <i>prioriteiten</i> duidelijk bepaald en afgelijnd. Er wordt bijgevolg volgens deze prioriteiten gehandeld.			
4	Worden de <i>budgetten</i> niet versnipperd, maar worden doeltreffend ingezet			
5	Is de <i>strategie</i> klaar en duidelijk geformuleerd (geen slogans)			
6	Wisselt de strategie niet om de haverklap			
7	Liggen de doelstellingen en activiteiten van de organisatie in lijn met de <i>strategie</i>			
8	Liggen de resultaten in lijn met de <i>strategische doelstellingen</i>			
9	Worden de belangrijkste <i>resultaten maandelijks</i> bijgewerkt			
10	Zijn de resultaten op een eenvoudige manier consulteerbaar door derden			
11	Heeft elke doelstelling een duidelijke <i>streefwaarde</i> (target)			
12	Wordt er een <i>concreet actieplan</i> opgesteld indien de streefwaarde niet gehaald wordt			
13	Is er een duidelijk bewijs dat de <i>middelen</i> (budget, gebouwen, informatica, personeel, databanken, ...) op een efficiënte manier ingezet worden			
14	Wordt er <i>jaarlijks</i> minstens twee procent <i>productiviteitsverbetering</i> gerealiseerd			
15	Is er een duidelijk bewijs dat ze klantgericht werken, inclusief eindklant			
16	Is er een duidelijk bewijs dat <i>elke</i> (hoger) leidinggevende een aantal indicatoren beheert			
17	Wordt een duidelijk bewijs geleverd hoe de <i>niet-toegevoegde waarde</i> in de			

	kernprocessen systematisch weggeknipt wordt			
18	Wordt een <i>concrete verwijzing</i> (bvb URL) gemaakt naar collega's overheidsorganisaties die complementair werk leveren			
19	Wordt een duidelijk bewijs geleverd hoe de <i>resultaten</i> een gevolg zijn van de gekozen aanpak/methode.			
20	Wordt <i>feedback</i> van derden erg op prijs gesteld.			
Totaal :				

Deze lijst is helemaal niet volledig. De criteria uit deze tabel laten je toe om na te gaan hoe professioneel een overheidsorganisatie geleid wordt. Enkele voorbeelden van ontbrekende kenmerken: in welke mate wordt een besparing in overheidsorganisatie gebruikt om een investering uit te voeren in een andere overheidsorganisatie? Tweede voorbeeld: in welke mate wordt er personeel doorgeschoven naar andere overheidsorganisaties omdat de productiviteit in eigen organisatie gestegen is? Derde voorbeeld: de leiders werken in hoofdzaak met output en outcome indicatoren. Vierde voorbeeld: een beperkt aantal kernprocessen wordt op een systematische manier beheerd. Vijfde voorbeeld: wordt er voldoende en juist geïnvesteerd? Zesde voorbeeld: wordt de schuld professioneel beheerd en onder controle gehouden? Dit zijn slechts zes bijkomende vragen. In werkelijkheid zullen het er wel meer zijn. Antwoorden op deze vragen zullen je waarschijnlijk tot dezelfde conclusie leiden als in bovenstaande test van 20 vragen.

Indien je meerdere overheidsorganisaties tegelijk in je hoofd hebt, zal het aantal "ja" voor al deze overheidsorganisaties eerder beperkt zijn. Doe daarom de test opnieuw, maar deze keer beperk je tot één overheidsorganisatie. Kies deze overheidsorganisatie waarvan je denkt dat deze een positief voorbeeld is voor een *beheer* van een overheidsorganisatie. Deze kan als voorbeeld (benchmark) dienen voor andere overheidsorganisaties.

Hoever ben je nu geraakt? Kan je in 75% of meer van de bovenstaande kenmerken met een "ja" antwoorden? Indien je een lager percentage uitkomt, kan dit een teken zijn dat deze overheidsorganisatie niet echt beheerd wordt, maar eerder op een ad hoc basis geleid wordt. Je kan dan best deze directieleden even consulteren om na te gaan hoe professioneel zij bezig zijn.

Weet dat de knipperlichten branden indien je geen vijf "ja" antwoorden kan geven in deze test. Het zou erg nuttig zijn om nu het boek "SMAC-model" grondig te lezen.

Waarschijnlijk heb je nogal dikwijls "weet niet" moeten antwoorden. Het zou best kunnen dat het in feite een "nee" antwoord is. Doe een navraag en ga na of je een bevredigende score bekomt.

Je moet niet blozen als deze test niet zo positief uitvalt. Er zijn maar heel weinig overheidsorganisaties die goed scoren in deze test.

Toch moeten we ons zorgen maken. We besteden in België zeer veel belastinggeld aan overheidsorganisaties en sociale zekerheid (meer dan 220 miljard Euro per jaar). Hoe weet jij dat deze bestedingen allemaal efficiënt gebeuren? Zijn alle uitgaven nuttig, nodig, gewenst, gepland en zijn er geen dubbele uitgaven (geen overlapping)?

In mijn ervaring moet ik spijtig genoeg erkennen dat er maar bitter weinig overheidsorganisaties zijn die op een professionele wijze beheerd worden. Ik hoop uit de grond van mijn hart dat ik ongelijk heb. Ik zal een gat in de lucht springen indien je me bewijzen kan aanbrengen van een professioneel beheer voor 100 overheidsorganisaties. Dit is echter dan nog altijd maar een kleine minderheid op een totaal van 26.500 overheidsorganisaties die België teltⁱ.

ⁱ 100 op 26.500 overheidsorganisaties komt overeen met 377 per miljoen. Noteer dan wel dat 1% gelijk is aan 10.000 ppm!